

**Житомирський медичний інститут
Житомирської обласної ради**

Кафедра «Сестринська справа»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи
Гордійчук С.В.

«30» серпня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КЛІНІЧНЕ МЕДСЕСТРИНСТВО В ПЕДІАТРІЇ

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 22 Охорона здоров'я

Спеціальність: 223 «Медсестринство»

Освітньо-професійна програма: «Екстрена медицина»

Вид дисципліни: обов'язкова

Мова викладання: державна

Форма навчання: денна

2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Клінічне медсестринство в педіатрії» для здобувачів вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 223 «Медсестринство», освітньо-професійної програми «Екстрена медицина», освітнього ступеня бакалавр.
«27» серпня 2021 року.

Розробник: Шатило В.Й. – доктор медичних наук, професор, професор кафедри «Сестринська справа».

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри «Сестринська справа»

Протокол № 1 від «31» серпня 2021 року

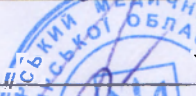
Завідувач кафедри д.м.н., професор Заболотнов В.О.

Схвалено методичною радою Житомирського медичного інституту ЖОР, для здобувачів вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 223 «Медсестринство», освітньо-професійної програми «Екстрена медицина», освітнього ступеня бакалавр.

Протокол № 1 від «31» серпня 2021 року

Узгоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Екстрена медицина»

Гарант ОПП к.мед.н. Можарівська А.А.

Голова Гордійчук С.В.

Перезатверджено

«___» _____, 20__ р.

«___» _____, 20__ р.

«___» _____, 20__ р.

«___» _____, 20__ р.

1. Мета вивчення дисципліни

За останнє десятиріччя в Україні охорона здоров'я зазнала докорінних змін. Сьогодні висуває нові вимоги до вищої освіти, до професійної компетентності медичної сестри бакалавра, яка творчо мислить, свідомо орієнтується в інформаційному просторі, глибоко усвідомлює інноваційні явища, вміє розв'язувати ситуації, аналізувати і прогнозувати їх подальший розвиток. Метою навчальної дисципліни є підготовка конкурентноспроможного, висококваліфікованого, компетентного фахівця, здатного вирішувати практичні проблеми і задачі діяльності у галузі охорони здоров'я із застосуванням положень теорій та методів фундаментальних, медичних та клінічних наук. набуття системних знань з курсу «Клінічне медсестринство в педіатрії» як невід'ємної складової частини навчання і об'єктивної оцінки фахової придатності та майстерності майбутнього бакалавра медсестринства.

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти та Освітньої професійної програми підготовки бакалавра медсестринства дана дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей.

Компетентнісний потенціал предмета та результати навчання:

Загальні:

- Здатність спілкуватися другою (іноземною) мовою.
- Здатність навчатися та самонавчатися.
- Здатність до усного та письмового спілкування рідною мовою
- Здатність бути критичним та самокритичним.
- Здатність діяти на підставі етичних суджень.
- Здатність знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел.
- Здатність застосовувати знання на практиці.
- Здатність працювати в команді та брати на себе відповідальність.
- Здатність до абстрактного та аналітичного мислення й генерування ідей.
- Здатність до конструктивної взаємодії з іншими людьми, незалежно від їх походження та особливостей культури, і поваги до різноманітності.
- Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

Відповідально ставитися до завдань і обов'язків.

Спеціальні (фахові):

- Здатність оцінити місце події на наявність загроз власному життю і життю інших людей, виявити фактори, що впливають на стан та здоров'я пацієнтів та забезпечити власну безпеку.
- Здатність зберігати недоторканість місця події, речових доказів та взаємодіяти з іншими екстреними службами.
- Здатність обстежити хворих і постраждалих на наявність невідкладних станів.

- Здатність проводити медичне сортування.
- Здатність прийняти рішення про обсяг допомоги та госпіталізацію.
- Здатність надати екстрену медичну допомогу при травмах чи захворюваннях дихальної, серцево-судинної, ендокринної, імунної, нервової систем, системи травлення та сечостатевої системи, при психічних розладах, при пошкодженнях опорно-рухового апарату, при дії зовнішніх факторів та при пологах.
- Здатність розраховувати дозу лікарських засобів, які вводяться пацієнту.
- Здатність здійснювати медичні процедури і маніпуляції: інгаляції, ін'єкції; забезпечувати внутрішньокістковий та периферичний внутрішньовенний доступи.
- Здатність виявляти та надавати допомогу при побічних реакціях на лікарські засоби.
- Здатність встановлювати сечові катетери, шлункові зонди, забезпечувати прохідність верхніх дихальних шляхів, виконувати декомпресійну пункцію плевральної порожнини, встановлювати назо- та орофарингіальні повітропроводи, надгортанні повітропроводи, здійснювати інтубацію трахеї та хірургічне відновлення прохідності дихальних шляхів.
- Здатність зупиняти кровотечі прямим тиском, тампонуванням та за допомогою механічних засобів для зупинки кровотечі.
- Здатність проводити стабілізацію хребта, стабілізацію та іммобілізацію опорно-рухового апарату та накладати пов'язки при травмах.
- Здатність здійснювати серцево-легеневу реанімацію, у тому числі із застосуванням дефібрилятора та дихального обладнання.
- Здатність записувати та інтерпретувати результати електрокардіограми.
- Здатність виконувати апаратні дослідження і невідкладні процедури та здійснювати підготовку пацієнта до інших досліджень.
- Здатність передавати до відділення екстреної медичної допомоги інформацію про процес надання медичної допомоги пацієнту на місці події та протягом транспортування до відділення, при необхідності допомагати персоналу відділення екстреної медичної допомоги.
- Здатність керувати спеціалізованим санітарним автомобілем екстреної медичної допомоги.
  - Здатність дотримуватися принципів медичної деонтології, забезпечувати збереження лікарської таємниці та постійно удосконалювати свій професійний рівень.

1.1. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS- 3,5	Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»	Обов'язкова
	Спеціальність 223 «Медсестринство»	
Модулів - 1	Освітній ступінь: бакалавр	Рік підготовки:
Змістових модулів - 3		2-й
Загальна кількість годин - 105		Семестр
		I
Годин для денної форми навчання: аудиторних-56 самостійної роботи студента - 49		Лекції
		16 год.
		Практичні
		40 год.
		Лабораторні
		- год.
		Самостійна робота
49 год.		
		Вид контролю: ПМК, екзамен

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання - 56год /49год. (53.3%/46.7%).

1.2 Статус дисципліни

Обов'язкова.

1.3 Передумови для вивчення дисципліни

Передумови для вивчення дисципліни:

- ґрунтується на попередньо вивчених дисциплінах: «Медична та біологічна фізика», «Анатомія людини», «Фізіологія», «Медична біологія», «Фармакологічна та медична рецептура», «Мікробіологія» «Основи медсестринства»; «Юридичні та правові аспекти дій парамедика»; ;

- інтегрується з такими дисциплінами: «Клінічне медсестринство у внутрішній медицині», «Клінічне медсестринство в хірургії», «Медсестринство в професійній патології», «Клінічне медсестринство в неврології», «Психологія людини в екстремальних ситуаціях», «Медичне та фармацевтичне товарознавство», «Соціальна медицина», «Охорона праці в галузі».

- закладає фундамент для подальшого засвоєння студентами знань та умінь з циклу дисциплін професійної і практичної підготовки бакалавра.

1.4 Очікувані результати навчання

Результати навчання, згідно профілю програми, після вивчення дисципліни «Клінічне медсестринство в педіатрії»:

- Знати і розуміти роль та обов'язки парамедика в системі екстреної медичної допомоги.
- Здійснювати оцінку безпечності місця події, демонструвати забезпечення безпеки персоналу та пацієнта, застосування табельних засобів індивідуального захисту.
- Знати і розуміти доцільне застосування сукупності навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення дітям гідного ставлення, приватності/інтимності, конфіденційності, захисту їх прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального підходу, толерантної та неосудної поведінки.
- Знати і розуміти принципи інфекційної безпеки, збереження здоров'я при здійсненні догляду, виконанні маніпуляцій та процедур при переміщенні та транспортуванні постраждалих дітей.
- Знати групову належність затверджених лікарських засобів, особливості їх фармакокінетики та фармакодинаміки, способи введення, дозування, показання, протипоказання, взаємодію між собою, побічні ефекти, передозування та способи їх усунення, в т.ч. наркотиків.
- З абсолютною точністю продемонструвати методики введення лікарських засобів:

- внутрішньом'язово, підшкірно, внутрішньошкірно, довенно (в периферичні і центральні вени), внутрішньокістково.
- Продемонструвати здатність використовувати належні комунікативні навички та поведінку з дитиною, її родиною, колегами та персоналом медичних закладів, у т.ч. однією із поширених європейських мов.
  - Провести первинне обстеження дітей різних вікових груп, оцінити ступінь виявлених порушень, визначити потребу у проведенні екстрених рятувальних заходів.
  - Продемонструвати ефективне забезпечення прохідності дихальних шляхів у дітей різного віку із застосуванням інструментальних технік, включаючи інтубацію з оксигенацією, ручною та апаратною вентиляцією, а також хірургічне забезпечення прохідності дихальних шляхів.
  - Описати ранні ознаки загрози раптової зупинки серця (раптової зупинки кровообігу – РЗК), розпізнати РЗК у дітей, вказати належні кроки для його лікування та продемонструвати серцево-легеневу реанімацію (на симульованому пацієнті) відповідно до сучасних міжнародних стандартів.
  - Визначити критичні порушення серцевого ритму (статичні зображення та динамічні ритми на моніторі) та вказати алгоритм подальших лікувальних дій.

1.5 Критерії оцінювання результатів навчання

Поточне тестування та самостійна робота									ІДРС	ПМК	СУМА
Модуль 1											
Змістовий модуль 1											
T-1	T-2	T-3	T-4	T-5	T-6	T-7	T-8	T-9			
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	40	100
60											

№ з/п	Форми контролю	Засвоєння теоретичних знань	Формування практичних вмінь	Самостійна робота	Індивідуальна робота
1.	Поточний контроль				
	Заняття 1	1	3	2	
	Заняття 2	1	3	2	
	Заняття 3	1	3	2	

	Заняття 4	1	3	2	
	Заняття 5	1	3	2	
	Заняття 6	1	3	2	
	Заняття 7	1	3	2	
	Заняття 8	1	3	2	
	Заняття 9	1	3	2	6
	Разом	9	27	18	
		60			
2.	Підсумковий модульний контроль	40			
3.	Разом сума балів за засвоєння модуля	100			

- максимальна сума балів поточного контролю – 60 балів;
- загальна кількість занять (практичних, семінарських, лабораторних) в модулі – **n**;
- максимальна кількість балів за кожне заняття для поточного контролю визначається:

$$\frac{60 \text{ (балів)}}{n} = m \text{ (балів)}$$

$$\frac{60 \text{ (балів)}}{9} = 6 \times 9 + 6 \text{ б. (ІДСР)}$$

6 балів, що лишилися від ділення, є максимальним балом, що може бути присвоєний студенту за виконання індивідуальної (дослідної) самостійної роботи.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент на одному практичному занятті при вивченні модуля – 9 балів .

- «5» - 9-8 балів,
- «4» - 7-6 бали,
- «3» - 5-4 бали,
- «2» - 3 бали і менше

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент для допуску до підсумкового модульного контролю - 36 бали.

Самостійна робота, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті - 4 бали.

Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові лише при успішному їх виконанні та захисті. Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх обсягу та значимості, в даному випадку - 6 бали. Вони додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність у модулі.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, , практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

1.6 Засоби діагностики результатів навчання

1. Стандартизований тестовий (ліцензований інтегрований) екзамен Крок –Б.
2. Практично - орієнтований екзамен (дисципліна «Клінічне медсестринство»).

2. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Хвороби новонароджених та дітей раннього віку

Змістовий модуль 1. Ведення дітей із хворобами новонароджених, із гострими розладами травлення, хронічними розладами живлення та захворюваннями раннього віку.

Тема 1. Захворювання новонароджених.

Тема 2. Гострі розлади травлення, хронічні розлади живлення. Захворювання дітей раннього віку(рахіт, спазмофілія, алергійний діатез).

Змістовий модуль 2. Соматичні захворювання у дітей.

Тема 3. Хвороби органів травного каналу, органів дихання.

Тема 4. Захворювання серцево-судинної системи в дитячому віці. Захворювання органів кровотворення. Анемія. Лейкемія. Геморагічні захворювання.

Тема 5. Захворювання сечової системи у дітей. Захворювання ендокринної системи у дітей.

Змістовий модуль 3. Інфекційні захворювання у дітей.

Тема 6. Туберкульоз у дітей. Гострі респіраторні вірусні інфекції у дітей.

Тема 7. Екзантематозні дитячі повітряно-краплинні інфекції.

Тема 8. Неекзантематозні дитячі повітряно-краплинні інфекції.

Тема 9. Кишкові інфекції у дітей.

ПМК

2.1 Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
л		п	лаб	с.р.	
1	105	16	40		49
Модуль 1 Хвороби новонароджених і дітей раннього віку					
<i>Змістовий модуль 1. Ведення дітей із хворобами новонароджених, із гострими розладами травлення, хронічними розладами живлення та захворюваннями раннього віку</i>					
Тема 1. Захворювання новонароджених	26	2			14
Тема 2. Гострі розлади травлення та хронічні розлади живлення. Захворювання дітей раннього віку		2	4		
<i>Змістовий модуль 2. Соматичні захворювання у дітей</i>					
Тема 3. Хвороби органів травного каналу, органів дихання	39	2	4		9
Тема 4. Захворювання серцево-судинної системи в дитячому віці. Захворювання органів кровотворення. Анемія. Лейкемія. Геморагічні захворювання		2	4		9
Тема 5. Захворювання сечової системи. Захворювання ендокринної системи у дітей		2	4		3
<i>Змістовий модуль 3. Інфекційні захворювання у дітей</i>					
Тема 6. Туберкульоз у дітей. Гострі респіраторні вірусні інфекції.	8	2	4		2
Тема 7. Екзантематозні дитячі повітряно-краплинні інфекції.	24	2	4		3
Тема 8. Неекзантематозні дитячі повітряно-краплинні інфекції. Кишкові інфекції		2	4		9
Тема 8. Кишкові інфекції, поліомієліт, СНІД, гепатит	8		4		
Підсумковий контроль засвоєння модулю 1			4		
Всього годин	105	16	40		49

2.2 Тематичний план лекцій

№ з/п	Тема	Кількість годин
Модуль 1		
1.	Захворювання новонароджених	2
2.	Гострі розлади травлення. Дисбактеріоз та хронічні розлади живлення. Рахіт, спазмофілія. Алергійний діатез	2
3.	Хвороби органів травного каналу. Хвороби органів дихання	2
4.	Захворювання серцево-судинної системи в дитячому віці. Захворювання органів кровотворення у дітей. Анемія. Лейкемія. Геморагічні захворювання	2
5.	Захворювання сечової системи. Захворювання ендокринної системи у дітей	2
6.	Туберкульоз у дітей. Гострі респіраторні вірусні інфекції у дітей	2
7.	Екзантематозні дитячі повітряно-краплинні інфекції	2
8.	Неекзантематозні дитячі повітряно-краплинні інфекції. Кишкові інфекції у дітей, поліомієліт, СНІД, гепатит	2
	Всього	16

2.3 Тематичний план практичних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
Модуль 1		
1.	Клінічне обстеження новонароджених з патологією.	4
2.	Клінічне обстеження дітей з гострими розладами травлення та хронічними розладами живлення, з рахітом, спазмофілією, алергійним діатезом	4
3.	Клінічне обстеження дітей із хворобами органів травлення, з хворобами органів дихання	4
4.	Клінічне обстеження дітей із хворобами серцево-судинної системи, органів кровотворення.	4
5.	Клінічне обстеження дітей із хворобами сечової системи, ендокринної системи	4
6.	Клінічне обстеження дітей з туберкульозом, грипом, парагрипом, аденовірусною інфекцією	4
7.	Клінічне обстеження дітей з екзантематозними дитячими повітряно-краплинними інфекціями	4
8.	Клінічне обстеження дітей з неекзантематозними дитячими повітряно-краплинними інфекціями	4
9.	Клінічне обстеження дітей з кишковими інфекціями.	4
10.	ПМК	4
	Всього	40

2.4 Тематичний план самостійної роботи

№ з/п	Тема	Кількість годин
Модуль 1		
1.	Наказ №152 від 04.04.2005 року «Про затвердження протоколу медичного догляду за новонародженими дітьми»	4
2.	Наказ МОЗ України №149 від 20.03.2008 р. «Про затвердження клінічного протоколу медичного нагляду за здоровою дитиною віком до 3-х років»	4
3.	Пологові травми периферичної нервової системи та кістково-м'язової системи	3
4.	Особливості харчування дітей з хронічними розладами травлення	3
5.	Виразкова хвороба	3
6.	Хронічний тонзиліт	3
7.	Діагностичні критерії бронхіальної астми	3
8.	Вегето-судинна дисфункція	3
9.	Спадкові апластичні та гіпопластичні анемії	3
10.	Дієтотерапія при анеміях у дітей	3
11.	Гіпотиреоз природжений та набутий	3
12.	Диференціальна діагностика висипань при повітряно-краплинних інфекціях	3
13.	Терміни ізоляції та карантину пацієнтів з інфекційними хворобами	3
14.	Регідраційна терапія дітей з гострим кишковим токсикозом	3
15.	Режимні накази по профілактиці інфекцій	4
	Всього	49

2.5 Зміст програми

МОДУЛЬ I

Хвороби новонароджених і дітей раннього віку *Змістовий модуль 1. Ведення дітей із хворобами новонароджених*

ЛЕКЦІЯ

Тема 1. Захворювання новонароджених

Роль сестри медичної-бакалавра в організації профілактичної та лікувальної допомоги новонародженим.

Захворюваність та смертність новонародженого. Принципи організації відділень патології новонароджених. Режим роботи.

Пологові травми (пологова пухлина, кефалогематома, ушкодження м'язів, перелом ключиці, ураження периферичної нервової системи): причини, симптоми, діагностика, лікування. Контроль за організацією догляду.

Внутрішньочерепна пологова травма: фактори ризику, причини виникнення, основні клінічні симптоми порушень гемодинаміки головного мозку та крововиливів. Сучасні методи обстеження дітей (офтальмоскопія очного дна, рентгенографія, комп'ютерна томографія, МРТ, електроміографія, ультразвукове дослідження, тепловізорна діагностика, люмбальна пункція). Значення люмбальної пункції в діагностиці та лікуванні. Принципи лікування. Профілактика ушкоджень при пологах.

Асфіксія. Фактори ризику, причини. Комплексний метод реанімації. Профілактика

вторинної асфіксії.

Гемолітична хвороба новонароджених: причини, патогенез, клінічні форми, симптоматика, лабораторна діагностика. Проведення диференціальної діагностики між різними видами жовтяниць. Лікування та контроль за доглядом новонароджених з проявами жовтяниці.

Захворювання шкіри і пупкової ранки неінфекційного та інфекційного походження. Етіологія, основні клінічні прояви попрілостей 1, 2, 3 ступенів, везикулопустульозу, міхурчатки, омфаліту. Диференціальна діагностика. Принципи лікування та догляду.

Сепсис: етіологія, шляхи зараження, клінічні форми (септицемія, септикопемія), клінічні прояви, діагностика, догляд, принципи лікування. Невідкладна допомога при гіпертермії та септичних ускладненнях.

Значення антенатального патронажу в профілактиці захворювань новонароджених.

Диспансерний облік дітей з патологією періоду новонародженості, особливості імунізації.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА

Тема 1. Клінічне обстеження новонароджених з патологією.

Організація роботи дитячого відділення пологового будинку. Вимоги сестри медичної-бакалавра до персоналу щодо дотримання санітарно-протиепідемічного режиму. Оцінювання антропометричних показників, залишку пуповини, пупкової ранки, фізіологічних рефлексів, стану новонароджених.

Клінічне обстеження новонароджених (анамнез, огляд, пальпація, перкусія, аускультация) з пологовими травмами, внутрішньочерепною пологовою травмою, гемолітичною хворобою, асфіксією, хворобами пупка, шкіри, сепсисом. Обґрунтування попереднього діагнозу, складання плану лікування відповідно до протоколів. Контроль за підготовкою дітей до лабораторних та інструментальних методів обстеження (ЗАК, ЗАС, бактеріологічного; імунологічного; офтальмоскопії очного дна, рентгенографії комп'ютерної томографії, МРТ, електроміографії, ультразвукового дослідження, тепловізорної діагностики, люмбальної пункції тощо). Асистування сестри медичної-бакалавра при проведенні складних маніпуляцій.

Надання невідкладної допомоги новонародженим з гіпертермічним та судомним синдромами.

Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом, протиепідемічного режиму, асептики, антисептики, особистої безпеки під час обстеження, виконання маніпуляцій, забору біологічного матеріалу на дослідження тощо

ЛЕКЦІЯ 2

Тема 2. Гострі розлади травлення та хронічні розлади живлення. Рахіт, спазмофілія. Алергійний діатез

Сучасні підходи до грудного вигодовування. Закон України «Про охорону дитинства», а також програма «Підтримка грудного вигодовування, критерії та порядок

оцінювання закладу охорони здоров'я на відповідальність статусу «Лікарня доброзичлива до дитини». Значення грудного вигодовування для здоров'я дитини.

Терміни введення продуктів і страв прикорму при природному вигодовуванні дітям першого року життя (клінічний протокол медичного догляду за здоровою дитиною віком до 3 років № 149 від 20.03.2008 р.).

Розрахунок основних харчових інгредієнтів та енергетичної їх цінності для дітей грудного віку.

Гострі захворювання органів травлення у дітей. Частота і тяжкість, їхнє місце в структурі захворюваності та дитячої смертності. Класифікація захворювань органів травного каналу. Причини виникнення, патогенез, основні симптоми і принципи діагностики гострих розладів травлення аліментарного та інфекційного походження. Принципи лікування відповідно до протоколу.

Симптоми кишкового токсикозу з ексикозом, ступені. Особливості перебігу захворювання та диференціальне надання невідкладної допомоги дітям з кишковим токсикозом, основні принципи оральної регідратації. Контроль за організацією режиму та доглядом. Допомога в разі блювання, парезі кишок. Профілактика гострих розладів травлення.

Гіпотрофія. Етіологія, патогенез, класифікація. Клінічні ознаки відповідно до ступенів. Основні принципи дієтотерапії та лікування. Контроль за організацією режиму та доглядом. Антенатальна та постнатальна профілактика гіпотрофій.

Дистрофії з надмірною масою тіла. Паратрофія, ліпоматозна та пастозна форми. Причини виникнення. Диференціально-діагностичні критерії відповідно форм. Ступені ожиріння. Профілактика.

Пілороспазм і пілоростеноз. Причини, клінічні симптоми, диференціально-діагностичні ознаки пілоростенозу та пілороспазму, лікування.

Основні симптоми гіповітамінозів.

Рахіт, спазмофілія етіологія, провокуючі фактори, патогенез, класифікація, симптоми і принципи діагностики рахіту, спазмофілії. Лікування відповідно до протоколів. Диспансерний нагляд. Неспецифічна та специфічна профілактика. Надання невідкладної допомоги при ларингоспазмі та еклампсії.

Алергія та алергійні реакції. Загальна характеристика екзо- та ендо-алергенів. Імунологічні механізми розвитку алергійних реакцій.

Алергійні діатези. Етіологія, класифікація за клінічними формами. Особливе місце їх у патології дітей раннього віку. Основні клінічні симптоми відповідно до форм. Принципи діагностики, лікування, профілактики. Диспансерний облік. Особливості імунізації. Надання невідкладної допомоги при гострих алергійних станах у дітей (кропив'янка, набряк Квінке, анафілактичний шок тощо).

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА

Тема 2. Клінічне обстеження дітей раннього віку з гострими розладами травлення та хронічними розладами живлення, рахітом, спазмофілією, алергійним діатезом

Клінічне обстеження дітей з гострими розладами травлення та хронічними розладами живлення. Оцінка стану дитини. Визначення ступеня ексикозу. Проведення оральної регідратації та розрахунок кількості рідини залежно від віку та ступеня

зневоднення організму дитини.

Визначення ступеня гіпотрофії та паротрофії. Клінічне обстеження, оцінювання стану. Розрахунок енергетичної цінності їжі, білків, жирів і вуглеводів залежно від ступеня гіпотрофій. Складання схеми годування хворої дитини, плану обстеження та лікування. Надання невідкладної допомоги при коліках. Переваги природного вигодовування.

Дотримання правил протиепідемічного режиму, під час обстеження, виконання маніпуляцій, заборі матеріалу на дослідження тощо.

Клінічне обстеження дітей з рахітом, спазмофілією та алергійним діатезом. Обґрунтування попереднього діагнозу, складання плану лікування відповідно до протоколів.

Оцінювання результатів лабораторних досліджень. Контроль за доглядом у разі цих патологій. Специфічна та неспецифічна профілактика. Особливості імунізації.

Надання невідкладної допомоги при ларингоспазмі, еклампсії, гострих алергійних станах у дітей (кропив'янка, набряк Квінке, анафілактичний шок тощо)

Змістовий модуль 2. Соматичні захворювання у дітей

ЛЕКЦІЯ

Тема 3. Хвороби органів травного каналу. Хвороби органів дихання

Сучасні дані щодо захворюваності дітей з патологією органів травлення.

Захворювання органів травлення: стоматит, гастрит, виразкова хвороба дванадцятипалої кишки, захворювання печінки, гельмінтози. Етіологія, провокуючі фактори, патогенез, клінічні симптоми, діагностика, сучасні схеми лікування відповідно до протоколів. Особливості догляду принципи дієтотерапії при цій патології. Профілактика захворювань.

Захворювання органів дихання, їхнє місце в патології дитячого віку.

Гострий риніт, отит, фарингіт, ларингіт, трахеїт. Етіологія, патогенез, клінічні ознаки, діагностика, лікування, профілактика. Диференціальна діагностика при цих захворюваннях. Надання допомоги при гострому стенозуючому ларинготрахеїті.

Гострий бронхіт, пневмонія, бронхіальна астма. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічні ознаки, діагностика. Особливості перебігу в дітей різного віку, ускладнення. Сучасні методи обстеження патології дихальної системи. Принципи лікування відповідно до протоколів. Невідкладна допомога при гострій дихальній недостатності на фоні пневмонії, бронхіальної астми. Профілактика.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА

Тема 3. Клінічне обстеження дітей із хворобами органів травлення та хворобами органів дихання.

Клінічне обстеження дітей старшого віку зі стоматитом, гастритом, виразковою хворобою дванадцятипалої кишки, захворюваннями печінки, гельмінтозами. Оцінювання стану дитини. Обґрунтування попереднього діагнозу. Контроль за складанням плану лабораторного, інструментального обстежень. Складання плану лікування відповідно до протоколів. Аналіз дієтотерапії.

Надання невідкладної допомоги при харчовому отруєнні. Тактика медичної сестри-бакалавра при діагностиці гострого живота. Диспансеризація.

Клінічне обстеження дітей (анамнез, огляд, пальпація, перкусія, аускультация) з різними захворюваннями органів дихання (риніту, фарингіту, ларинготрахеїту, бронхіту, гострої пневмонії, бронхіальної астми). Оцінювання стану дитини. Обґрунтування попереднього діагнозу. Оцінювання та аналіз рентгенограм, лабораторних, функціональних та інструментальних методів обстеження. Складання плану лікування відповідно до протоколів.

Контроль за організацією режиму й догляду за дітьми.

Надання невідкладної допомоги при дихальній недостатності на фоні стенозуючого ларинготрахеїту, пневмонії, бронхоспазму.

Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

ЛЕКЦІЯ

Тема 4. Захворювання серцево-судинної системи в дитячому віці. Захворювання в дітей органів кровотворення. Анемія. Лейкемія. Геморагічні захворювання

Частота вроджених вад у дітей. Найбільш поширені **вроджені вади серця**. Неприятливі чинники, які впливають на ембріогенез. Класифікація вроджених вад серця. Діагностичні критерії (клінічні та інструментальні). Симптоми патогномонічні для групи вроджених вад серця. Сучасні методи діагностики і лікування, показання до хірургічного втручання. Диспансеризація. Особливості догляду за дітьми з дефектами міжпередсердної, міжшлуночкової перегородок, відкритою артеріальною протокою, тетрадою Фалло.

Невідкладна допомога при гіпоксемічно-ціанотичному нападі, колапсі, непритомності.

Профілактика вроджених вад серця.

Гостра ревматична лихоманка. Етіологія, патогенез, класифікація. Характеристика перебігу, прогноз. Визначення ступеня недостатності кровообігу. Критерії активності ревматичного процесу. Діагностика, лікування відповідно до протоколу, профілактика.

Характеристика вегетативних дисфункцій. Клінічні симптоми, комплексне обстеження, принципи лікування.

Сучасний погляд на кровотворення.

Анемії (постгеморагічна, залізодефіцитна, мегалобластна, гіпо- та апластична, гемолітична). Причини виникнення, класифікація, клінічні ознаки. Особливості перебігу в дітей. Діагностика, особливості гемограм. Антенатальна і постнатальна профілактика анемій, принципи дієтотерапії та лікування відповідно до протоколу.

Лейкемія: етіологія, патогенез, класифікація, клінічні ознаки, діагностика. Сучасні методи лікування. Прогноз. Диспансерне спостереження.

Геморагічні захворювання: ідіопатична тромбоцитопенічна пурпура, гемофілія, геморагічний васкуліт. Загальна характеристика, етіологія, патогенез, клінічні симптоми. Диференціальна діагностика. Особливості гемограм. Принципи лікування відповідно до протоколу. Невідкладна допомога при кровотечах. Диспансерне спостереження.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА

Тема 4. Клінічне обстеження дітей із хворобами органів серцево-судинної системи в дитячому віці. Захворювання органів кровотворення. Анемія. Лейкемія. Геморагічні захворювання

Клінічне обстеження дітей (анамнез, огляд, пальпація, перкусія, аускультация) з вродженими вадами серця, гострою ревматичною лихоманкою. Оцінювання стану дитини. Обґрунтування попереднього діагнозу. Оцінювання та аналіз рентгенограм, лабораторних, функціональних та інструментальних досліджень. Складання плану лікування відповідно до протоколу. Розрахунок доз бензилпеніциліну, біциліну, ретарпену, серцевих глікозидів, глюкокортикоїдів тощо.

Контроль за організацією режиму й догляду за дітьми. Диспансеризація. Профілактика.

Невідкладна допомога при гіпоксемічно-ціанотичному нападі, знепритомленні, колапсі.

Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Клінічне обстеження дітей з анеміями, лейкеміями, геморагічними захворюваннями. Оцінювання стану дитини. Обґрунтування попереднього діагнозу. Асистування лікареві при проведенні стерильної пункції, трепанобіопсії клубової кістки, пункції лімфатичних вузлів. Оцінювання результатів обстеження. Складання плану лікування відповідно до протоколів. Контроль за організацією режиму, догляду, дієтою.

Надання невідкладної допомоги при геморагічному синдромі.

Дотримання протиепідемічного режиму, під час обстеження, виконання маніпуляцій, забору біологічного матеріалу на дослідження тощо.

ЛЕКЦІЯ

Тема 5. Захворювання сечової системи. Захворювання ендокринної системи у дітей

Частота захворювань сечової системи серед дітей.

Гломерулонефрит. Пієлонефрит. Визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клінічні ознаки, діагностика. Принципи дієтотерапії, догляду, лікування відповідно до протоколів, профілактика. Санаторно-курортне лікування. Диспансеризація.

Гостра і хронічна ниркова недостатність. Показання до гемодіалізу та трансплантації нирок.

Невідкладна допомога при гострій затримці сечі, гострій нирковій недостатності.

Цукровий діабет. Визначення, етіологія, чинники ризику, патогенез, класифікація, клінічні симптоми, особливості перебігу. Діагностика. Принципи лікування відповідно до протоколу. Організація режиму, дієтотерапії, догляду.

Невідкладна допомога при коматозних станах: гіпо- і гіперглікемічних комах. Диспансеризація. Профілактика цукрового діабету в дітей.

Захворювання щитоподібної залози. Природжений і набутий гіпотиріоз. Розпізнавання гіпотиріозу в перші місяці життя дитини. Клінічні ознаки, принципи лікування відповідно до протоколу, прогноз.

Вроджена патологія наднирників, гостра і хронічна недостатність. Надання невідкладної допомоги при гострій наднирниковій недостатності.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА

Тема 5. Клінічне обстеження дітей із хворобами сечової системи, ендокринної системи

Клінічне обстеження дітей з патологією сечової системи (гломеруло- та пієлонефритом). Оцінювання стану хворої дитини. Обґрунтування попереднього діагнозу. Асистування лікареві під час інструментальних обстежень (рентгенологічного, цистоскопії, радіоізотопної реографії тощо). Оцінювання результатів досліджень. Складання плану лікування відповідно до протоколів.

Невідкладна допомога при гострій затримці сечі, гострій нирковій недостатності. Диспансеризація. Профілактика захворювань.

Дотримання правил техніки безпеки, протиепідемічного режиму, під час обстеження, виконання маніпуляцій, заборі біологічного матеріалу на дослідження тощо.

Клінічне обстеження дітей з цукровим діабетом, гіпотиреозом, вродженою патологією наднирників. Оцінювання стану дитини. Обґрунтування попереднього діагнозу. Контроль за складанням плану додаткових методів обстеження та оцінювання отриманих результатів. План лікування відповідно до протоколу.

Невідкладна допомога при діабетичному кетоацидозі, гіпоглікемічній комі, наднирниковій недостатності відповідно до наказу МОЗ України № 437.

Профілактика захворювань.

Змістовий модуль 3. Інфекційні захворювання у дітей

ЛЕКЦІЯ

Тема 6. Туберкульоз у дітей. Гострі респіраторні вірусні інфекції у дітей

Туберкульоз. Визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клінічні ознаки відповідно до форм, діагностика. Принципи лікування відповідно до протоколів. Специфічна та хіміопрофілактика туберкульозу в дітей і підлітків у сучасних умовах. Диспансерне спостереження.

“Загальнодержавна програма щодо протидії захворювання на туберкульоз у 2007—2011 рр., від 10.05.2006 р.” Роль медсестри- бакалавра в проведенні програми. Наказ МОЗ України № 175Р від 29.03.2006 р. “Про затвердження комплексу заходів щодо боротьби з епідемією туберкульозу”.

Невідкладна допомога при легеневій кровотечі.

Гострі респіраторні вірусні інфекції. Грип, парагрип, аденовірусна інфекція. Етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічні симптоми, діагностика. Специфічні засоби лікування та профілактики. Заходи у вогнищі інфекції. Наказ МОЗ України № 30 від 09.02.1998 р., “Про заходи щодо профілактики боротьби з грипом та гострою респіраторною інфекцією в Україні”.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА

Тема 6. Клінічне обстеження дітей з туберкульозом, грипом, парагрипом, аденовірусною інфекцією.

Особливості роботи медсестри-бакалавра у пульмофтизіатричному відділенні.

Клінічне обстеження (анамнез, огляд, пальпація, перкусія, аускультация). Оцінювання стану дитини. Контроль за складанням плану обстеження. Оцінювання результатів лабораторних та інструментальних обстежень. Дієта. Складання плану лікування відповідно до протоколу. Профілактика. Особиста гігієна та безпека медичної сестри.

Надання невідкладної допомоги при кровохарканні, легеневій кровотечі.

Клінічне обстеження (анамнез, огляд, пальпація, перкусія, аускультация) дітей з грипом, парагрипом, аденовірусною інфекцією. Оцінювання стану дитини. Оцінювання результатів лабораторних досліджень. Заходи у вогнищі інфекції. Наказ МОЗ України № 30 від 09.02.1998 р., “Про заходи щодо профілактики боротьби з грипом та гострою респіраторною інфекцією в Україні”.

ЛЕКЦІЇ

Тема 7. Екзантематозні дитячі повітряно-краплинні інфекції

Кір, краснуха, вітряна віспа, скарлатина. Визначення, етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічна картина відповідно до форм, діагностика. Принципи лікування відповідно до протоколу. Ускладнення. Заходи у вогнищі інфекції. Профілактика: специфічна та неспецифічна. Наказ МОЗ України № 595 від 16.09.2011 р. “Про порядок проведення профілактичних щеплень в Україні”

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА

Тема 7 . Клінічне обстеження дітей з екзантематозними дитячими повітряно-краплинними інфекціями.

Клінічне обстеження (анамнез, огляд, пальпація, аускультация) дітей з кором, краснухою, вітряною віспою, скарлатиною. Оцінювання стану дитини. Оцінювання результатів лабораторних досліджень. Складання плану лікування відповідно до протоколу. Заходи у вогнищі інфекції.

Специфічна та неспецифічна профілактика. Наказ МОЗ України № 595 від 16.09.2011 р. “Про порядок проведення профілактичних щеплень в Україні”.

Клінічне обстеження (анамнез, огляд, пальпація, аускультация) дітей з дифтерією, менінгококовою інфекцією, епідемічним паротитом, кашлюком.

Оцінювання стану хворої дитини. Оцінювання результатів лабораторних досліджень. Складання плану лікування відповідно до протоколу. Заходи у вогнищі

інфекції.

Специфічна та неспецифічна профілактика. Наказ МОЗ України № 947 від 18.05.2018 р. “Про внесення змін до Календаря профілактичних щеплень в Україні”.

ЛЕКЦІЯ

Тема 8. Неекзантематозні дитячі повітряно-краплинні інфекції. Кишкові інфекції у дітей

Дифтерія, менінгококова інфекція, епідемічний паротит, кашлюк. Визначення, етіологія, епідеміологія, патогенез, клінічні ознаки відповідно до форм, діагностика. Принципи лікування відповідно до протоколу. Ускладнення. Заходи у вогнищі інфекції. Профілактика: специфічна та неспецифічна. Наказ МОЗ України № 595 від

16.09.2011 р. “Про порядок проведення профілактичних щеплень в Україні”.

Шигельоз, сальмонельоз, кишкова колі-інфекція. Визначення, етіологія, епідеміологія, патогенез, класифікація, клінічна картина відповідно до форм, діагностика. Дієтотерапія та лікування відповідно до протоколу. Заходи у вогнищі інфекції. Профілактика. Роль медичної сестри в проведенні профілактики гострої кишкової інфекції.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА

Тема 8. Клінічне обстеження дітей з неекзантематозними дитячими повітряно-краплинними інфекціями

Клінічне обстеження (анамнез, огляд, пальпація, аускультация) дітей з дифтерією, менінгоковою інфекцією, епідемічним паротитом, кашлюком.

Оцінювання стану хворої дитини. Оцінювання результатів лабораторних досліджень. Складання плану лікування відповідно до протоколу. Заходи у вогнищі інфекції.

Специфічна та неспецифічна профілактика. Наказ МОЗ України № 947 від 18.05.2018 р. “Про внесення змін до Календаря профілактичних щеплень в Україні”.

Тема 9. Клінічне обстеження дітей з кишковими інфекціями

Клінічне обстеження (анамнез, огляд, пальпація живота: поверхнева і глибока) дітей з шигельозом, сальмонельозом, кишковою колі-інфекцією. Оцінювання стану дитини. Оцінювання результатів лабораторних та інструментальних обстежень. Асистування лікареві під час проведення ректороманоскопії. Дієтотерапія. Складання плану лікування відповідно до протоколу. Заходи у вогнищі інфекції. Профілактика. Невідкладна допомога при кишковому токсикозі з ексикозом.

Тема 5. ПМК

3. Форма поточного та підсумкового контролю

1. Усне опитування.
2. Тестовий контроль.
3. Програмований контроль.
4. Підсумковий модульний контроль.

4. Рекомендовані джерела інформації

Базові:

1. Ткаченко С.К., Поцюрко Р.І. Педіатрія з курсом інфекційних хвороб та основами імунопрофілактики. - Київ: ВСВ «Медицина», 2015 р. - 551.
2. Тяжка О.В. Основи догляду за дітьми. Техніка лікувальних процедур і маніпуляцій. - Київ: ВСВ «Медицина», 2014 р. - 151.
3. Поцюрко Р.І. Невідкладні стани в педіатрії. - Київ: ВСВ «Медицина» 2014 р. - 191.
4. Курдюмова Н.О., Поліщук Т.Г. Навчальний посібник з педіатрії - Київ- ВСВ «Медицина», 2013 р. - 207.
5. Шегедин М.Б., Орібко С.Д., Киричук Г.І., Середа М.П. та ін. Медсестринство в педіатрії: Навч. посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів I—II рівнів акредитації спеціальності "Сестринська справа". — Вінниця: НОВА КНИГА, 2012. — 312 с.
6. Nelson textbook 18th Edition by Robert M. Kliegman, MD, Richard E. Behrman, MD, Hal V. Jenson, MD and Bonita F. Stanton, MD. Видавництво: SAUNDERS.

Допоміжні:

1. Педіатрія: Навч. посібник / О.В. Тяжка, О.П. Вінницька, Т.І. Лутай та ін.; за ред. проф. О.В.Тяжкої. — К.: Медицина, 2005. — С. 132—137.
2. Профілактика, діагностика та лікування захворювань: інфекційні хвороби, пульмонологія, профілактична імунізація / За ред. С.О. Крамарева П'я Сокура, 2008. — 480 .
3. Тарасюк В.С. Підручник. Педіатрія в модулях. - К. «Медицина» 2008 - 334.
4. Капітан Т.В. Пропедевтика дитячих хвороб з доглядом за дітьми: Підручник для студентів вищих медичних закладів. — Вінниця- ЛП ЖФ 2006. —С. 432—438.
5. Пропедевтика дитячих хвороб. Методика обстеження здорової та хворої дитини. Семіотика дитячих хвороб: Навч. посібник для студентів III—IV рівня акредитації вищих медичних навчальних закладів за ред. проф. О. Гнатейка — Львів: Ліга-Прес, 2004. — С. 258—273.
6. Федорців О.Є. та ін. Алгоритми практичних навиків у педіатрії- Навч посібник. — Тернопіль: ТДМУ, 2006. — 167 с.